

- **Kāda kārtība jāievēro, atkārtoti informējot pierobežas iedzīvotājus par ietekmes uz vidi novērtējuma (IVN) sabiedrisko apspriešanu?**

Pierobežas iedzīvotāju informēšanu veic individuāli. Tas nozīmē, ka tiek informēti to nekustamo īpašumu īpašnieki (vai valdītāji), kuru īpašumi robežojas ar paredzētās darbības teritoriju. Paziņojumā par ietekmes uz vidi novērtējuma sabiedrisko apspriešanu jānorāda, kur būs pieejama papildu informācija par paredzēto darbību un iespēju piedalīties tās sabiedriskajā apspriešanā.

Pēc paziņojuma nosūtīšanas ir jānodrošina, lai iedzīvotājiem būtu iespēja izteikt viedokli vismaz 20 dienu laikā. Tāpat jānodrošina iespēja iepazīties ar informāciju par paredzēto darbību, uzdot jautājumus, iesniegt priekšlikumus rakstiski un saņemt atbildes, kā arī piedalīties ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sabiedriskajā apspriešanā.

Attiecībā uz ziņojuma sabiedrisko apspriešanu var piemērot elastīgu pieeju – nosūtot paziņojumu ar jautājumu, vai iedzīvotāji vēlas saņemt individuālu informāciju par ziņojuma sabiedrisko apspriešanu.

Savukārt, attiecībā uz aku un urbumu apsekošanu karjeru apkārtnē (ietekmes zonā), paredzētās darbības pieteicēji vai viņu pārstāvji pirms apsekošanas sazinās ar konkrēto dzīvojamo māju īpašniekiem un savlaicīgi saskaņo apsekošanas laiku.

Minētas kārtība izriet no Ministru kabineta 2015. gada 13. janvāra noteikumiem Nr. 18 “Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību”.

-
- **Kas veic ietekmes uz vidi novērtējumu? Ja to veic projekta ierosinātājs, kā Energētikas un vides aģentūra (EVA) var pārliecināties par sniegtās informācijas patiesumu?**

Ietekmes uz vidi novērtējumu (IVN) veic ierosinātājs, parasti piesaistot specializētus izstrādātājus – juridiskas personas ar pieredzi vides jautājumos. Atsevišķas ietekmes uz vidi vērtē attiecīgajās jomās kvalificēti speciālisti ar atbilstošu izglītību, bet ietekmi uz dabas vērtībām – sertificēti sugu un biotopu eksperti. Ziņojumam pievieno parakstītus ekspertu atzinumus, kā arī speciālistu sarakstu ar norādītu izglītību.

Saskaņā ar likumu “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” ierosinātājam ir pienākums nodrošināt, ka iesniegtā informācija ir pilnīga un patiesa, kā arī sagatavota atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

EVA, vērtējot ziņojumu, analizē gan sabiedrības, gan institūciju viedokļus, kā arī konsultējas ar citām kompetentām iestādēm (piemēram, Dabas aizsardzības pārvaldi, Nacionālo kultūras mantojuma pārvaldi, Veselības inspekciju). Vajadzības gadījumā sarežģītu jautājumu izvērtēšanai EVA var piesaistīt arī neatkarīgus ārējos ekspertus.

- **Kā tiek vērtēta vēju parku ietekme uz ainavu?**

Vēja parku ietekmi uz ainavu novērtē speciālists vai speciālistu grupa ar augstāko akadēmisko vai profesionālo izglītību ainavu jomā. Novērtējumā tiek analizēti Latvijas ainavu politikas un telpiskās plānošanas dokumenti, kā arī teritoriju plānojumos un normatīvajos aktos noteiktie ainavu aizsardzības nosacījumi.

Valsts mērogā nav vienota normatīvā regulējuma ainavu novērtēšanai, tomēr atsevišķos gadījumos izmanto citās valstīs izstrādātas vadlīnijas, piemēram, Lielbritānijas vēja parku ietekmes uz ainavu un vizuālās ietekmes novērtēšanas vadlīnijas.

Novērtējot konkrētu teritoriju, speciālisti analizē ainavas vērtību, kvalitāti, kapacitāti un telpu jutīgumu (augsts, vidējs vai zems), kā arī vērtē vēja elektrostaciju saskatāmību un iespējamo ietekmi uz ainavas kvalitāti. Tiek sagatavotas vizuālās ietekmes zonu kartes, izmantojot vizuālās modelēšanas programmas (piemēram, *WindPRO*), nosaka nozīmīgākos skatu punktus un izstrādā vizualizācijas modeļus.

- **Kā iedzīvotāji var līdzdarboties vides jautājumu izvērtēšanā un kā tiek nodrošināts, ka viņu viedoklis tiek ņemts vērā?**

Ietekmes uz vidi novērtējuma (IVN) procedūrā sabiedrība tiek iesaistīta divās oficiālās sabiedriskās apspriešanās:

1. **Sākotnējā sabiedriskā apspriešana** – tās mērķis ir iepazīstināt sabiedrību ar paredzētās darbības ieceri konkrētajā teritorijā (vēl pirms ir veikts ietekmju novērtējums) un veicināt iedzīvotāju iesaisti. Ikviens sabiedrības pārstāvis var iesniegt rakstveida priekšlikumus vai viedokļus ierosinātajam un EVA 20 dienu laikā pēc paziņojuma publicēšanas.
2. **IVN ziņojuma sabiedriskā apspriešana** – tā notiek pēc ietekmju novērtējuma ziņojuma sagatavošanas, lai sabiedrība varētu iepazīties ar izvērtējumu, sniegt priekšlikumus tā pilnveidošanai un piedalīties sanāksmē. Rakstveida priekšlikumus vai viedokļus var iesniegt 30 dienu laikā pēc paziņojuma publicēšanas laikrakstā.

EVA, izvērtējot projektu, ņem vērā saņemtos sabiedrības priekšlikumus un iebildumus. Praksē tas var nozīmēt arī izmaiņas projektā, piemēram, atsevišķu vēja elektrostaciju neizbūvēšanu vai to novietojuma maiņu, ja tas nepieciešams, lai samazinātu ietekmi uz dabas vērtībām, kultūrvēsturiskām vietām vai citām nozīmīgām teritorijām.

- **Kā tiek izvērtēta putnu pārvietošanās, ligzdošana utt. attiecībā pret parku būvēšanu? Kā tiek vērtēta ietekme uz meža dzīvniekiem, ja, piemēram, turbīnas plānots izbūvēt mežu teritorijās?**

Vērtējot dabas vērtības, Aģentūra ņem vērā Dabas aizsardzības pārvaldes uzturēto dabas datu pārvaldības sistēmai “*Ozols*”, kā arī konsultējas ar Dabas aizsardzības pārvaldi, kas nodrošina valsts dabas aizsardzības politikas īstenošanu, tai skaitā sugu un biotopu aizsardzības jomā.

Attiecībā uz jautājumiem, kas skar dabas vērtības, paskaidrojam, ka šo jomu novērtējumu veic sertificēti nozares (t.sk. sugu un biotopu) eksperti, kurus sertificē Dabas aizsardzības pārvalde, kura uztur arī sertificētu ekspertu nozares reģistru. Dabas aizsardzības pārvalde vērtē ziņojumu un sagatavoto par to atzinumu saistībā ar ietekmju novērtējumu uz dabas vērtībām, ko izvērtēšanas procesā ņem vērā arī Aģentūra.

-
- **Vai IVN vērtē vēja parku būvniecības iecerē norādītos būvniecības materiālus, to ilgmūžību, iespēju vēlāk pārstrādāt?**

Vēja parkos tiek uzstādītas rūpnieciski ražotas iekārtas (vēja ģeneratori), to mastu konstrukcijas un materiāli tiek izvēlēti atbilstoši uzstādāmajam ģeneratoram un būvinženieriskajiem nosacījumiem. IVN procesā tiek vērtēti teritorijas rekultivācijas risinājumi pēc VES montāžas pabeigšanas un arī vēja parkam beidzot darbību. Beidzot vēja parka darbību, operatoram būs nepieciešams saņemt tehniskos noteikumus, tajā skaitā arī no vides institūcijām, par veicamajiem darbiem, lai sakārtotu teritoriju. Tehniskajos noteikumos tiks noteikti konkrētie risinājumi atbilstoši tā brīža labākajiem tehniskajiem un vides ietekmes mazinošiem paņēmieniem.

-
- ***Vai vēja turbīnu troksnis, vibrācija un mirgošana var būtiski ietekmēt cilvēka miegu un veselību?***

Latvijas Miega medicīnas biedrība, saistībā ar potenciālo vēja turbīnu (VT) uzstādīšanu uzskata, ka iedzīvotāju bažām nav pamata.

VT ietekme uz miegu ir salīdzinoši daudz pētīta, vērtēti gan subjektīvi, gan objektīvi rādītāji. Pierādījumi liecina, ka VT ietekme uz objektīviem miega rādītājiem ir minimāla un nav statistiski nozīmīga.

Medicīnā augstākais pierādījumu līmenis ir daudzu pētījumu sistemātisks pārskats un meta analīze. Šāds pētījumu apkopojums publicēts 2020.g. un apliecina, ka:

- Nav konstatējamās būtiskas atšķirības objektīvos miega mērījumos, piemēram, miega sākuma ilgumā, kopējā miega laikā, miega efektivitātē un citos rādītājos, salīdzinot naktis ar un bez VT iedarbības (Liebich et al., 2020).

Ir daudz pētījumu, kas liecina par subjektīviem miega traucējumiem VT tuvumā, tomēr pētījumu kvalitāte ir zema, metodoloģija dažāda un nav iespējama to augstvērtīga meta analīze (Godono et al., 2023).

Neapšaubāmi, ka troksnis ir viens no labi zināmiem miega traucējumu iemesliem, tomēr vēršam uzmanību, ka VT radīts troksnis plānotajā attālumā ir zemāks par putnu balsu, ledusskapja, veļasmašīnas, braucošas automašīnas un citu ikdienā sastopamu trokšņu līmeni, kas parasti tiek uzskatīts par pieņemamu dzīves vidē.

Izvērsta informācija par veselīgiem miegiem miega paradumiem un dažādiem miega traucējumiem pieejama mājaslapā: www.miegs.eu, sadaļā: Izglītojies.